

VEČERNI LIST

Cena celoletna po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 „ polletna „ „ 20.— „ „ 18.—
 „ četrtletna „ „ 10.— „ „ 9.—
 „ mesečna „ „ 3.50 „ „ 3.—
 Prednatis in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

NEODVISEN DNEVNIK

Iserati: Enostolna petlitvrsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vin., za dva in večkrat po 45 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslano: Enostolna petlitvrsta K 1.—. — Izhaja vsak dan, izvenšči nedelje in praznike, ob 3. uri popoldne.

Za prehrano Slovenije.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 16. februarja. Poverjenik za prehrano v Novem Sadu dr. Kosta Popović je od belgrajske vlade dobil nalog, naj centrala v Novem Sadu da deželni vladi v Ljubljani na razpolago 100 vagonov pšenične moke, 300 vagonov posušene koruze in 13 vagonov masti. Če centrala, ki se ustanavlja, tega ne bo mogla izvršiti, dobi ljubljanska vlada pravico, da v Bački in

Banatu sama nakupi našete množine živil. Istotako sme ljubljanska vlada na Hrvaškem in v Slavoniji nakupiti 2000 glav klavne živine.

Vrhu tega je za železničarje v Slavoniji določenih iz Banata in Bačke še 20 vagonov pšenične moke ter 20 vagonov koruze.

Kdaj se skliče državno veče.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 17. feb. Kakor je naš dopisnik zvedel iz verodostojnega vira, se državno veče ne bo sklicalo pred 15. marcem. Poslopje bo za zbornico kmalu prirejeno, toda manjka še najpotrebnejše

oprave. Zaradi stanovanjske bede se je dovolilo belgrajskim hotelom državno posojilo pod ugodnimi pogoji, da pripravijo poslancem stanovanja.

Zakaj je bila začasna ustava konfiscirana.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 16. februarja. Načrt začasne ustave, ki je izšel v Službenih Novinah je bil inhibiran in list konfisciran zato, ker

je ministrski svet sklenil, da bo šele parlament končno sklepal o ustavi.

Nemški visokošolski odlok razveljavljen.

Nemška Avstrija vabi slovanske dijake.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Gradec, 16. februarja. Graški listi poročajo z Dunaja, da so dne 14. t. m. zastopstva slovenskih dijaških društev in zastopniki izvršilnega odbora češko-slovaških, jugoslovanskih ter židovskih dijakov pri državnem tajniku Pacherju in kanclerju Rennerju prosili za odgovor na svojo spomenico z dne 12. t. m.

Renner je dijakom naznanil, da je dunajska vlada v celem obsegu razveljavila odlok, naj se vsi nemški visokošolci izključijo. Vsi dijaki lahko nadaljujejo svoje študije in vsi, ki so sedaj vpisani, se bodo poleti zoper smeli vpisati. Ustanovi naj se skupen visokošolski odbor. Renner in Pa-

cher sta izražala slovanskim dijakom željo, naj slovansko dijaštvo sodeluje pri obnovi Nemške Avstrije in njenih visokih šol. Prosila sta tudi, naj slovansko dijaštvo vpliva na domovino, da tam ne bodo ničesar trdega ukrenili proti nemškim dijakom.

V razgovor so prišle tudi razmere v Gradcu, kjer so izključili vse Slovence, posebno Jugoslovane. Državni tajnik Pacher je izjavil, da razveljavljanje odloka velja tudi za Gradec. Sklep glede Jugoslovancev se je omejil na Slovence, toda tudi ti morajo še delati izpite ter se prihodnji semester zopet vpisati.

Francoski gostje v Ljubljani.

Po končanih mariborskih pogajanjih je major Montegu obiskal Ljubljano. Ob istem času je prišel tudi kot zastopnik vrhovnega poveljnika francoskih čet na Balkanu generala Franchet d'Espereya, Jean de Mayerhoffen s spremstvom.

»Organization franco-slovène«, ki se mnogo trudi, da razširi med nami poznavanje francoskega jezika in kulture in da seznani Francoze z našimi težnjami, je v nedeljo, dne 16. febr. priredila v narodnem gledališču ob 11. uri dopoldne slavnostno jutranjo predstavo, za katero je bilo že več dni prej v Ljubljani toliko zanimanja, da mnogi kljub zvišanemu številu sedežev, niso mogli dobiti vstopnic.

Slavnost, ki so se je udeležili francoski gostje, zastopniki vlade in obilo odličnega občinstva, je otvoril orkester z marsejce, na kar je dr. Novak imenom organizacije v slovenskem in francoskem jeziku pozdravil goste spominjajoč se naše prve osvoboditve po Francozih pred dobrim stoletjem in prečital pozdravni brzojavki generala Franchet d'Espereya in ministrskega podpredsednika dr. Korošca. V vznesenem govoru se je nato zahvalil major Montegu za ljubezniv sprejem in simpatije Slovencev do francoskega naroda, poudarjal njega naklonjenost zatiranemu narodu in slavil skupno borbo zmagovite francoske armade in jugoslovanskih legij. Zdel se nam je zgodovinski trenutek, ko je zaklical »Vous êtes libres...!« S podobnimi čuvstvi je čul Vodnik reči Napoleona »Ilirija vstan!« V imenu srbske vojske je nagovoril goste kot vojne tovariše general Smiljanović in končal s klicem: »Vive la France! Vive le royaume serbo-croate-slovene!« Govornike so ponovno prekinile burne ovacije občinstva. Spredaj sam je obsegal poleg glasbenih točk in recitacij dve živi sliki, ki sta obe krasno uspeli, zaključila je slavnost »Lepa naša domovina«. Za izredno posrečeno prireditve gre francosko-slovenski organizaciji iskrena zahvala, zlasti pa njenemu najdelavnejšemu članu prof. L. C. Meurvilleu.

Ob odhodu gostov iz gledališča so se ponovite priščne ovacije, ki so se nadaljevale pred gledališčem.

Ob tri četrt četrt na 1. uro je bil ves trg pred gledališčem in ulica do glavne pošte polna občinstva, ki se je spontano zbralo, da da duška svojemu veselju nad prihodom zastopnika zmagovite francoske armade. Izredno velika množica je klicala gostom francoski in slovenski. Slišali so se klici: »Vive la France!« »Živela francoska armada!« »Živeli naši osvoboditelji!« Značilno je bilo pri teh ovacijah, da so se jih udeležili izključno odrasli, zreli ljudje, ki so se zavedali pomena francoskega obiska.

Sinoči so francoski gostje še obiskali predstavo v opernem gledališču »Manon«. Opera jim je zelo ugajala, solisti so bili dobri nad vsako pričakovanje. Po končani predstavi so šli na oder, kjer so si dali predstaviti g. ravnatelja Govekarja in soliste. Tudi so si vzeli naslove posameznih igralcev. Major Montega je dejal, da ga posebno veseli, ker je bil komponist opere »Manon« njegov oseba prijatelj in danes vidi njegovo opero na slovenskem odru. Francoski gostje so izjavili, da so se počutili med nami izborni, kakor doma, in da bodo kmalu zoper prišli med nas.

Danes zjutraj so francoski gostje, ki so stanovali v hotelu »Union«, zapustili Ljubljano. Tudi mi jim kličemo:

Na skorajšnje svidenja!

Za varstvo otrok.

Belgrad, 16. febr. (Lj. k. u.) Jugoslov. dop. urad poroča: Te dni so se pričeli v Belgradu pod predsedstvom min. podpredsednika dr. Korošca posvetovati v sestavi načrta glede ureditve državnega varstva otrok. Razen ministra in načelnikov uradov sodelujejo tudi zastopniki ministra za socialno delo, zastopniki Hrvatske, Dalmacije, Bosne in Hercegovine ter člani društva za varstvo jugoslovanske mladine.

Wilsonov odhod.

Brest, 15. febr. (Lj. k. u.) Dun. kor. ur. poroča: Ladja »George Washington« s predsednikom Wilsonom na krovu je odplula ob 11. uri 15 min. dopoldne.

Volilni boj na Dunaju.

Dunaj, 16. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Češkimi volilcem sestavljajo pri današnjih volitvah v narodno skupščino velike zapreke v 16. in 17. okraju (Ottakring in Hernals) nimajo češke glasovnice nobene veljave. Ako se prikaže Čeh s češkimi dokumenti, ga takoj izključijo od volitve. Danes popoldne je prišlo v 21. okraju (Floridsdorf) do velikih pretepotov med dunajsko druhaljo in Čehi. Tam so imeli češki voditelji več agitacijskih lokalov, katere je druhal naskočila in pobila vsa okna. Na zahtevo poulične druhali so morali te prostore zapreti. Oddelek dunajske narodne brame je naskočil češke volilce z nasajenimi bajoneti. Češke volilce so razgnali. Našteli so več ranjencev. Dunajska policija je odklonila intervencijo.

Ministrska kriza.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 16. »Jutr. List« prinaša iz Belgrada vest, da se govori o demisiji ministra dr. Petričića. Iz ministrstva namerava baje izstopiti tudi minister za socialno skrbstvo Korač, ker obstoji proti njemu velika nezadovoljnost radi njegovega načrta o agrarni reformi. Med delavstvom pridobiva namreč tal radikalna leva struja. To nezadovoljnost pospešujejo zlasti

stroge cenzurne odredbe. Tudi slovenski ministra dr. Korošec in dr. Kramer nista zadovoljna z sedanjim ministrstvom zaradi njegovega stališča glede na vprašanje Trsta in Koroške. V notranjosti Srbije vlada velika beda, zlasti med širšimi sloji in uradništvom.

(Op. uredništva: Po naših obvestilih so zgornje vesti prezgodnja kombinacija.)

Tabor koroških Slovencev v Prevaljah.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Prevalje, 17. februarja. Včerašnji tabor je sijajno uspel. Udeležilo se ga je nad 3000 ljudi. Govorili so: Župan Lahovnik, Andrej Oset, dr. Ravnik, vojak Pavlica, poročnik dr. Gabrilović, dr. Žlokar, dr.

Kušej i. dr. Sprejele so se ostre resolucije proti priklopitvi Koroške k Nemški Avstriji. Pri taboru je sodelovala godba mariborskega pešpolka.

Premirje tudi na Koroškem prekršeno.

Novi nemški napadi.

Ljubljana, 16. februarja. Uradno se poroča: Dne 14. t. m., ob šestih popoldne so Nemci s streljanjem kršili premirje pri Lipici in ob istem času tudi pri Rakolah. Dne 15. t. m. ob 1. uri 45 minut zjutraj so napadli s strojnimi naše postojanke pri

Dobrivasi. Ob dveh popoldne pa so streljali pri Potočah. V vseh primerih smo odgovorili s topniškim ognjem. Na naši strani je en ranjenec. Zaradi gorenjih dogodkov je vložen protest pri nemški deželni vladi v Celovcu.

Za naše poljedelstvo.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 16. febr. Ministrski svet je dovolil kredit za tri milijone dinarjev, s katerim se nakupijo za revne poljedelce semena, stroji, gnojila itd. Kako se bo to med kmete razdelilo, se še ni določilo. Ob-

ravnal se je tudi predlog, naj bi se podpora razdelila po kmetijskih zadrugah.

Glede vinogradništva je Vaš dopisnik zvedel, da ima poljedelsko ministrstvo dovolj galice in žvepla.)

Volitve v Nemški Avstriji.

Dunaj, 15. febr. (Lj. k. u.) Dun. kor. ur. poroča: Do poldneva je volilni dan na Dunaju razen nekaj brezpomembnih primerov minul popolnoma mirno.

Dunaj, 16. febr. (Lj. k. u.) Dunaj. kor. urad poroča: Vzorni mir in red je trajal do sklepa volitev. Kakor izhaja iz poročil, ki so dospela do devetih zvečer, je bila udeležba volilcev zelo velika. Govori se o 80 odstotkih, vendar pa ni bilo nikjer opaziti poseben naval. To pa vsled tega, ker se je volilo v približno 1500 volilnih prostorih. Vse stranke so kazale živahno agitacijo. Prvo poročilo o izidu volitev je dospelo ob pol devetih iz Dunajskega Novega mesta, kjer so po zasebnih vesteh dosigli socialni demokratje veliko večino.

Dunaj, 16. februarja, (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Izid volitev v narodno

skupščino je uspeh socialnih demokratov. Udeležitev pri volitvah je bila izredno velika. Na Dunaju samem so šteli 900.00 glasov. Od 48 dunajskih mandatov so doslej socialni demokratje dobili 30 mandatov. Tudi v provinci je zaznamovati velik narastek socialno demokratičnih glasov. Med doslej izvoljenimi so 3 predsedniki Hauser, Seitz, Dinghofer, državni kancelar Renner, nemško-avstrijski poslanik v Berlinu dr. Ludo Hartmann. V dunajskem volilnem okraju Leopoldstadt je bil izvoljen židovski nacionallec Stricker.

Linc, 16. februarja, (Lj. k. u.) Dunajski kor. urad poroča: V volilnem okraju za Linc so bili izvoljeni predsednik dr. Dinghofer (nemški liberallec), socialna demokrat Gruber in Weiser in krščanski sociallec deželni tajnik dr. Josip Aigner.

Premirje z Nemčijo podaljšano.

Basel, 16. februarja, (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Brzobjavni agenturi »Europa Press« se javlja: Po neki ne-

potrjeni vesti iz Berna se bodo baje prekinila pogajanja v Trieru, ker so nemški delegati izjavili, da ne morejo sprejeti en-

sentnih zahtev. Nemški delegati so baje že odpotovali. Foch stremi za tem, da obnovi vojno z Nemčijo. Kakor je pariški dopisnik izjavil »Baseler Nachrichten«, so Nemci še v posesti 2500 težkih in 12.000 lahkih topov, 50.000 strojníc in 5000 letalov.

Curih, 16. februarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: V intervjuu z dopisnikom milanskega lista »Avanti« je rekel Erzberger: Če bodo za nas novi po-

goji za premirje pretežki in če se nam bo zopet dal samo 24urni rok, da se o njih premislimo, le-te ne bomo podpisali. Prišli bodemo potemtakem v položaj, ki ni ne vojna ne mir.

Berlin, 16. februarja. (Lj. kor. urad.) Glasom dun. kor. urada poroča Wolffov urad iz Trierja: Pogodba glede podaljšanja premirja je bila danes ob 6. uri 30 minut zvečer podpisana v salonskem vozu maršala Focha.

Politična zborovanja v Sarajevu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Sarajevo, 17. feb. Včeraj je bila tu ustanovna skupščina, ki se je udeležilo 5 ministrov, in sicer Vulović, Pribičević, dr. Kramer, Lukinić in Krulj. Dr. Korošec, ki je bil tudi povabljen na skupščino, je povabil odklonil. Kot zastopniki iz Slovenije so bili navzoči A. Ribnikar, dr. Kukovec in Ivan Kavčič. Iz Hrvatske in Slavonije so se udeležili konference: Srdjan Budisavljević, Wilder, dr. Ribar, Toni Šlegel, Jutriša Demetrović in drugi. Iz Bosne in Hercegovine se je posvetovanja udeležilo 700 do 500 odposlancev. Zborovanju je predsedoval Gligorije Jeftanović. Minister Pribičević je govoril o političnem položaju in je poudarjal, da je narodno edinstvo program, ki ne more biti samo formelen, nego se mora tudi izvajati v notranjosti. Napadel je en del našega tiska, ki ne upošteva dovolj, kaj je Srbija storila za naše osvobojenje. Napadel je tudi one, ki pišejo, da vlada Srbija s 50.000 vojaki. Pogodbe s Srbijo so absurdne, ker med brati ne more biti pogodb. Centralizem je predmet književnih razprav, ne pa politikov. Avtonomiji posameznih dežel pa je napovedati največji boj. Država se mora upravljati s silo. Mi stojimo na somodločbi naroda, a imperativna je bila narodna volja, da se gre v Belgrad. Navodila Narodnega veča delegacij v Belgradu niso odpravljena. Monarhična forma države in njena dinastija pa stojita izven vsake diskusije. Ravno tako tudi centralistična ureditev. Z ozirom na navodila Narodnega veča so pokrajinske vlade samo

ekspONENT državne oblasti. Ta navodila pa niso nikakor mednarodni dogovori. Govorila sta nato še ministra dr. Kramer in dr. Lukinić.

Skupščine so se udeležile: Hrvatsko-srbska koalicija, J. D. S. iz lovenije, napredna demokratska stranka iz Bosne, narodna demokratska stranka iz Vojvodine, skupina Glasa SHS, Jugoslov. dem. savez, muslimanska napredna demokratska stranka, radikalna demokratska napredna stranka, muslimanska jugoslovanska demokracija, del hrvatske narodne zajednice, banalska skupina, neodvisni iz Hrvatske in Dalmacije. K novi stranki so pristopile vse navedene stranke razen hrvatske narodne zajednice in muslimanske skupine okoli Vremena. Zastopniki strank so izjavili, da vstopajo v dinastično stranko na temelju resolucije: Monarhistična forma in dinastija Karadjordjevičev ne more biti predmet konstituenti; legislativa mora biti centralistična, a uprava decentralistična; občine, okraji in županije naj dobe samo upravo. Kulturna in socialna vprašanja še niso proučena. Izvoljen je bil odbor, ki naj se pogaja s političnimi skupinami v svrhu združitve. V ta odbor so bili izvoljeni: Svetozar Pribičević, dr. Kramer, dr. Krstelj, dr. Čorović, Budiša, Gavrilović, dr. Grisono, Wilder, A. Ribnikar, Demetrović, Kurtović, Dimović, Tomasić, dr. Eubojić, dr. Srškić, dr. Čutić, Prota Kesmanović, Gjuro Džamonja. Iz Hrvatske narodne zajednice sta izstopila Gjuro Džamonja in dr. Čutić ter mnogo drugih članov.

ozemlju, brez vsake stvarne podlage. Urednik Žebot je narisal občinstvu jasno sliko o trpljenju in križih štirih še neosvobojenih delov našega naroda v zasedenem Primorju, Beneški, Koroški in Prekmurju. Občinstvo je z velikim zanimanjem sledilo govoru in živahno pritrjevalo izvajanjem govornika ter ogorčeno obsojalo sramotno in kulturnega naroda nevredno postopanje napram našim rojakom, ki se še nahajajo pod tujim jarmom. Med splošnim odobravanjem je bila koncem shoda sprejeta resolucija: 1. Mariborski Slovenci vseh strank, zbrani na ljudskem shodu v Mariboru protestirajo z vsem ogorčenjem proti italijanskemu imperijalizmu, ki nam hoče v odkritem nasprotju z Wilsonovimi načeli o samoodločbi narodov iztrgati najlepši del slovenskega ozemlja, ki mora ostati nedeljivi in sestavni del Kraljestva SHS. 2. Mariborski Slovenci izjavljajo pred vsem svetom, da je način, kakor si

hoče predložiti različni faktorji mnenje ljudstva na Koroškem, popolnoma zgrešeno. Če so Nemci cela stolna oblast pa v zadnjih 50 letih s takim nasiljem pritiskali na avtohtono slovensko prebivalstvo, da je popolnoma zbegano, Zavedni so zbežali, drugi pa se upravičeno boje maščevanja Nemcev, zato so morali prisilno hliniti čustva, ki jih v srcu nimajo. Na Koroškem je zibelka Slovencev. Na Koroškem so imeli Slovenci svojo državo, na katero so morali nemški Habsburžani priseči. Koroška je mnogo bolj še danes najodličnejši del Kraljestva SHS. 3. Mariborski Slovenci zahtevajo z vso odločnostjo, da se ozemlje ogrskih Slovencev zasede po našem vojaštvu in se združi z ostalim slovenskim ozemljem, kakor to ondotno prebivalstvo želi. Obenem izreka željo, da prouči tamošnje razmere komisija istih ententnih držav, v katerih področje spada Ogrska. — Shod je bil zaključen s petjem narodne himne »Lepa naša domovina«.

Maribor, 16. februarja. (Lj. k. u.) Na današnjem ljudskem shodu je urednik Žebot izrekel v imenu zbranega občinstva generalu Maistru in njegovi vojski globoko zahvalo za njegovo uspešno delovanje za narodni blagor. Na to je vse občinstvo priredilo narodnemu generalu prisrčne ovacije. Po sklepu shoda se je zbrala pred Narodnim domom množica, ki je generala Maistra pri odhodu iz Narodnega doma pozdravila z burnimi živjalkami in s pesmijo »Lepa naša domovina«.

Vprašanje Jadrana.

Pariz, 15. februarja. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: K vesti, da je Srbija predlagala, naj se njeno nesoglasje z Italijo glede državnih mej in jadranske obali, vstevši Reko, predloži pravoreku razsodišča, pripomnja »Petit Pirisien«, da so srbski delegati razpravljali o tej stvari z Wilsonom in Clemenceaum. List pojasnjuje stališče Srbije in Italije tako-le: Srbija se brani, priznati metodo, ki je bila doslej za ureditev teritorialnih vprašanj običajna, da se imajo namreč ta vprašanja izročiti v proučevanje posebni komisiji, v kateri igra Italija vlogo sodnika. Srbija je mnenja, da se morajo tako kočljiva vprašanja, kakor je ono jadranske obali, izročiti v razsodbo na vsak način le neodvisnim državam, ki bodo sodile brez predsodkov. Italija pa je mnenja, da ni povoda, da bi samo zaradi srbskih zahtev delali kako izjemo.

Za našo trgovino.

Split, 16. februarja. (Lj. k. u.) Dalmatinski dopisni urad poroča: Pokrajinska vlada za Dalmacijo je poslala tukajšnjim poveljnikom francoskega, angleškega in ameriškega brodograjskega posebnega poročila, da pojasni zunanjemu svetu naše gospodarske razmere in potrebe in da tako utre pot trgovskemu obratovanju v interesu gospodarskega razvoja Dalmacije. Poveljnikom je bil izročen popis vseh onih stvari, ki jih potrebujemo in popis onega blaga, ki bi ga Dalmacija mogla dati v zameno.

Ljudski shod v Mariboru.

Maribor, 16. februarja. (Lj. k. urad.) Danes dopoldne je bil tukaj velik ljudski shod, ki se ga je udeležilo mnogoštevilno občinstvo obojega spola ter vseh slojev in strank. Shod je otvoril dr. Serbec, ki je podal v svojem govoru med drugim kratek pregled statistike ponemščevanja Maribora in njegovega vpliva na slovensko ljudstvo. V poslednjem zasebnem ljudskem shodu l. 1910. se je naštel v Mariboru kljub deset let trajajoči germanizaciji še 11.000 Slovencev, med tem ko šteje ves mariborski sodni okraj glasom nemške statistike 44.000 Slovencev in 28.000 Nemcev. Značilno je tudi, da je imel mariborski okraj skozi 50 let slovenske zastopnike. Ne more biti torej dvoma o dejstvu, da so nemške zahteve po Mariboru, ki leži še poleg tega v čisto slovenskem

Nemška agitacija na Štajerskem.

Maribor, 17. febr. Nemški kolovodje dr. Kamniker, cmureški župan dr. Schormann in drugi vršijo veliko agitacijo po občinah južno od Mure za priklopitev k Nemški Avstriji. Dr. Schormann je poklical k sebi župana občine Ščavnica pri Cmureku. Župan se ni odzval povabilu, kel pa je v Cmurek neki odbornik. Ko se je vrnil, je sam od sebe sklical občinsko sejo, na kateri so sklenili, da bodo po občini pobirali podpise za priklopitev k Nemški Avstriji. Kakor smo izvedeli, so bili povabljeni k županu v Cmurek tudi drugi župani občin južno od naše demarkacijske črte. Oblasti so proti tej agitaciji odredile vse potrebno.

Prezgodnja slavnost.

Novinski pri Splitu, 15. februarja. (Lj. k. u.) Dalmat. dop. urad poroča: Tukaj se domači Italijani že pripravljajo na velike svečanosti za priklopitev pokrajine Italiji. Italijanske obitelji so si za slavnost že pokrbele zastave, ker so uverjene, da je Zilottovo potovanje v Pariz velikega pomena.

Preliminarni mir.

Basel, 16. februarja. (Lj. k. u.) Glasom Čehosl. tisk. urada poroča: »L'Homme Libre«: V zborničnem odseku je rekel Fichon, da so alijanci v seji z dne 12. t. m. privolili v sklepanje preliminarne miru, za katerega se bodo začele priprave neposredno po končanem novem premirju.

Ogrska agrarna reforma.

Budimpešta, 16. februarja. (Lj. kor. u.) Dunajski kor. urad poroča: Današnji uradni list objavlja ljudski zakon o udeležbi poljedelskega prebivalstva na zemljiščnem posestvu. Zakon izreka načelo, da namestava ogrska ljudska republika spraviti rodovitno zemljo dežele v roke prebivalstva, ki se bavi s poljedelstvom. V to svrhu se razteza razlastilna pravica na vsa zemljiška posestva, ki presegajo 500 oralov zemlje. Kier pa bi bila potreba po zemljiški posesti posebno občutna, se bo smela razlastilna pravica uveljaviti izjemoma tudi že pri posestvih, ki presegajo 200 oralov zemlje.

Omejevanja denarnega prometa v Nemški Avstriji.

Dunaj, 16. febr. Čehoslov. tisk. urad poroča: Kabinetni svet je sklenil, da izda državni urad za finance danes izvršilni ukaz, ki se tiče začasne omejitve denarnega prometa. S tem izvršilnim ukazom, ki postane veljaven z dnevom njegove proglasitve, se prepoveduje do preklica uvoz bankovcev avstro-ogrške banke in odkazanje velikih vsot v Nemško Avstrijo, v kolikor državni urad za finance ne dovoli izjem. Potnikom in tistim, ki prekoračijo meje, je dovoljen uvoz bankovcev do najvišjega zneska 500 kron. Zasedeni kraji

Nemške Avstrije so za čas zasedenja podvrženi istim določilom, kakor ozemlja narodnih držav.

Nova Ogrska.

Budimpešta, 16. febr. (Lj. k. u.) Glasom ogrskega brzojavnega in dopisnega urada poroča Dun. kor. urad: Neodvisna Karolyjeva stranka je imela danes dopolne povodom objave novega programa stranke deželno skupščino. Predsednik narodnega sveta Johann Hock je imel otvoritveni govor, ki so ga sprejeli z živahnim odobravanjem in v katerem je rekel med drugim: Postaviti hočemo novo rojeno Ogrsko na novo gmočno in moralno podlago. Gmočno podlago tvori zasebno imetje, ki ga smatramo le tako dolgo svetim, dokler se skupni interesi ne oškodujejo po interesih posameznikov. V kratkem nagovoru je izjavil potem minister za poljedelstvo Busa: Doslej je bila Ogrska zgrajena na pojmu premoženja, sedaj pa bo postavljena na temelj dela. Deželna skupščina je nato novi program stranke sprejela z veliko navdušenostjo.

Iz pokrajine.

kr Medsebojno spoznavanje. Belgrad, 16. febr. (Lj. k. u.) Jugoslov. dop. urad poroča: Tajništvo belgrajske občinske uprave daje pojasnila o raznih društvih in korporacijah v Belgradu vsem srbskim, hrvatskim in slovenskim društvom, ki iščejo zvez zaradi medsebojnega spoznavanja.

kr Šolstvo v Celju. Višji šolski svet v Ljubljani je izpremenil v Celju: a) mestno nemško deško petrazrednico s 5 vzporednicami v petrazrednico s temeljnimi slovenskimi razredi in s štirimi nemškimi vzporednicami; b) mestno nemško dekliško petrazrednico v petrazrednico s temeljnimi slovenskimi razredi in s štirimi nemškimi vzporednicami; c) nemško deško meščansko šolo v meščansko šolo s temeljnimi slovenskimi razredi in z nemškimi vzporednicami; d) nemško dekliško meščansko šolo v meščansko šolo s temeljnimi slovenskimi razredi in z nemškimi vzporednicami.

kr Tehniki, nadaljevanje študije. Minister-poslanik Ivan Hribar je brzcjavil poverjeništvu za uk in bogočastje, naj gredo jugoslovanski tehniki na češko tehniko v Brno in da je starejšim tehnikom dovoljeno položiti letos izpite v nemškem jeziku. — Dr. Karel Verstovšek, poverjenik za uk in bogočastje.

kr Zvišanje cen za klavno živino. Deželna vlada je v svoji seji dne 12. svečana t. l. sklenila, da se zvišajo na slovenskem ozemlju prevzemne cene vseh vrst živine za 1 K 50 vin, pri kilogramu žive teže. Ta povišek se bode izplačeval od 16. t. mes. samo tistim posestnikom živine, ki oddajo živino prostovoljno, bodisi na poziv zaupnika ali brez poziva. Opozarja se pa izrecno, da ostanejo cene za nadrobno prodajo mesa neizpremenjene, kakor do sedaj, ker plača omenjeni povišek država.

kr Novo mestno zastopstvo v Zemunu. Novi občinski odbor v Zemunu je iz-

volil za načelnika poslanca dr. Svetoslava Popovića, za podnačelnika pa poslanca dr. Živana Bertića.

kr Radiotelegrafično postajo v Zadru je ustanovila italijanska okupacijska oblast na zadnji morski obali. Prebivalstvu postaja ni na razpolago.

kr Škoda vsled plenitev na Hrvatskem. Na vukovarskih veleposestvih so plenilci napravili za 46 milijonov kron škoda, ki jo bodo pa krivci večinoma sami povrnili; nepokrite bo ostalo za 9 milijon kron škoda. Samo na veleposestvu grofa Eltza je bilo napravljeno za 8,081.940 kron škoda.

Iz Ljubljane.

1 Umrl je v soboto, dne 15. t. m. v deželni bolnici v Ljubljani g. Karel Benčina, trgovec in posestnik iz Loškega potoka.

1 Sloveči šahovski mojster dr. tehnike Milan Vidmar je igral v petek, dne 14. t. m. v kavarni Evropa s šestnajstimi nasprotniki simultano partijo. Premagal je 13 nasprotnikov, dve partiji proti nadporočniku Majcenu in Zdenko Sajovicu sta bili neodločeni, eno, proti Ciril Vidmarju je izgubil. — Ker je vzbudila te vrste šahovska prirediteljev v vseh krogih obče zanimanje in veliko pozornost, je tukajšnji šahovski klub naprosil genialnega mojstra, da priredi v četrtek, dne 20. t. m. ob pol 8, uri zvečer ponovno simultano partijo, na katero vabi šahovski klub vse člane kluba in prijatelje šaha. — Šahovski klub.

1 Učiteljski srbohrvaški tečaj v Ljubljani. Radi semestralnih počitnic se prično učiteljski srbohrvaški tečaj v sredo, dne 19. t. m. in sicer s predavanjem v II. skupini na I. državni gimnaziji. V tečaje so sprejeti tudi okoliški in izvenljubljski začasno v Ljubljani bivajoči učitelji (učiteljice), ki so se prijavili. Zaprošena menjava skupin je prosilcem (prosilkam) dovoljena.

1 Društvo zasebnih uradnikov in uradnic v Ljubljani vabi one člane, ki so se svojčas prijavili za obleke pri ljubljanski oblačilnici potom našega društva in izpolnili dotične pole, da pridejo na sestanek, ki se vrši v sredo, dne 19. februarja t. l., med 6. in 9. uro zvečer v restavraciji Narodnega doma radi razdelitve. Člani se naprošajo, da se po možnosti med seboj na ta sestanek opozore v izogib izgovorov, da tega niso vedeli. Vsakega posameznika ni mogoče obvestiti.

1 Ljubljanski dopisni urad se je iz Dvorca preselil v Vlado palačo, in sicer v njen južni trakt ob Simon Gregorčičevi ulici, pritličje, na desno od vhoda. Njegovi telefonski številki sta 134 in 138. V kratkem dobi še tretjo telefonsko številko.

Iz narodnega gledališča.

»Program za opero »Manon«. Kakor za »Ognjegina« je izdalo Narodno gledališče tudi za »Manono« ličen program, ki obsega osobje v operi, vsebino libretta, kratko karekterizacijo glasbe in biografično skico Massenetovo. Take programe iz-

dajajo vsa boljša gledališča in bo dobrodošel tudi našemu občinstvu zaradi lažjega razumevanja in uživanja tega bisera francoske operne umetnosti. Program stane 1 K.

Pozor, abonenti! Že opetovano je prosilo gledališko ravnateljstvo, naj bi abonenti dajali svoje lože in sedeže blajni na razpolago, ako so sami zadržani izdeležiti se predstave. Prošnja je bila za nekatere zaman. Lože in sedeži ostajajo prazni, ljudje pa ne dobe vstopnic. To je brezbriznost, ki ni hvale vredna. Kdor nima smisla za dramo ali kdor sam ne utegne priti, naj podari svoj prostor znancem, prijateljem ali dijakom in dijakinjam! Če pa podariti noče, naj pusti, da mu blagajna prostor proda! A ne puščajte, da zija po gledališču praznoba, ki vpliva skrajno neprijetno na gledalce in igralce!

Jurčič-Levstikov »Tugomer« v dramskem gledališču se je igral v petek zvečer z delom novo, ugodnejšo zasedbo ulog. Ulogo Mestislava je prevzel g. R. Železnik, ki je ustvaril zanimiv tip, Radulfa pa g. Daneš. Tragedija se igra zdaj prav dobro, dosega velik učinek ter žanje obče priznanje.

Naša drama v Mariboru in Celju. Prve dni meseca marca gostuje naša drama v glavnih dveh mestih slovenske Štajerske ter se uprizorita Cankarjev »Jakob Ruda« in Nušičev »Svet«. Poskrbljeno je, da bo sta predstavi vzorni.

Kje je orkestralni material izvirne pantomine »Možiček«? Gospod dr. Ipavic je izročil Narodnemu gledališču v Ljubljani svojo pantomino »Možiček« v uprizoritev. Ker imamo zdaj prvič tudi balet, zlasti 3 prve plesalce, je letos prvič možno uprizoriti »Možička« pravilno in točno po intencijah skladateljevih. Toda orkestralni material je izginil! Skladatelj trdi, da je v Trstu pri dramatičnem društvu, a na našo prošnjo nam je tržaško dramatično društvo sporočilo, da v Trstu materijala »Možičkovega« ni. Obračamo se torej na vsa slovenska društva, naj blagovolijo takoj pregledati svoje arhive in nam omenjeni material nemudoma vrniti. — Arhivar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Dramaturg. Ravnateljstvo gledališkega konsorcija je imenovalo gospoda Pavla Golia, pesnika in pisatelja, za dramaturga v dramskem gledališču.

Repertoar Narodnega gledališča. Danes v ponedeljek, dne 17. t. m. v dramskem burka »... ulica štev. 15« za »A«, operno ostane zaprto. — V torek, dne 18. t. m. v cpernem operetu »Mam... e Ni louché« za »A«. V sredo, 19. t. m. v dramskem Jurčičeva tragedija »Tugomer« izven abonementa, v opernem opera »Mam... on za »C«.

Glad.

V belgrajski »Epohi« priobčuje neklo svoje spomine na ujetništvo:

Z decembrom 1916., ako ne prej, so se začeli grozni prizori lakote. Ljudje, molčeči in žolti, ki so hodili kakor sence in nas gledali s čudnim ognjem v očeh, so na svojih posteljah kopneli, omagovali,

molčali s tistim dolгим, upornim, groznim molkom... Vstajali navadno niso več, razen v sili, a potem so nenadoma omahnil, padli, nakar so jih odnesli v bolnico, da tam umro. Ljudje so trumoma obolevali, vsak hip je kdo nenadoma onemogel, klicali so zdravnika, a če bi bil ta tudi prišel, bi mogel priporočiti samo eno: hrano, a te ravno ni bilo. S čudno upornostjo, z nekim neizrekljivim stoicizmom so ljudje prenašali to strahoto in zavestno čakali smrt. In v tej čudni upornosti — bodisi, da so morda v dnu duše verovali v kak čudež, bodisi da so se bolnice bali — so ljudje raje ostajali v barakah tudi tedaj, ako je koga zgrudila slabost: kajti kogar so odnesli v bolnico, ta se navadno ni več vrnil.

Slabost in smrt je običajno prišla naglo, čestokrat preko noči. Do večeraj je bil človek še na nogah, čutil se je celo nekoliko svežega in gledajoč druge okoli sebe, kako padajo in umirajo, se je tiho nadjal, da je on močnejši in da bo prebolel krizo; a danes pa je omahnil kakor podsekano drevo in padel, da več ne vstane. Nazadnje so prišli dnevi, ko skoro ni bilo noči, da ne bi v barakah imeli mrliča.

In čim je na eni strani ta strašni demon razžigal najnižje nagone in strasti, ubijajoč v človeku še poslednje ostanke človečnosti, je na drugi strani dajal priliko za najganjlivejše dogodbe. Vem za eno, ki je v svoji priprostosti nenavadno lepa in ganljiva.

Stradala sta skupaj oče in sin. Pred obema je — kakor pred drugimi — stala smrt in to sta tudi čutila. Tedaj je oče, da bi ohranil sina, odločil, da žrtvuje sebe. Svoj kosec kruha, ki naj bi ga ohranil živega, je dajal sinu, sam pa je živel od tisto malo bežne juhe. Polagoma, stopnjema je slabel, dokler na dan sv. Nikolaja, na svoj god, ni začutil, da je prišel konec. Tedaj je svojemu patronu prižgal svečico, legel nalahno na svojo ubogo, umazano slamnico in umrl. A rešil je sina.

Po svelu.

s Napoleonove in Bismarckove zvezde. Veliki vojni dogodki se poznajo tudi v vedi. Dosti strokovnjakov nam pobere vojska sama, drugi zopet vpostavijo svoje moči popolnoma v službo napadalnega in branilnega orožja; krajem, kjer so živeli in trpeli veliki duhovi, tudi vojska ne prizanesa. Tudi pest osvojevalca se večkrat pozna. Ko je bila pred sto leti Nemčija najbolj ponižana, je sklenila univerza v Lipskem podeliti Napoleonu nesmrtnost s tem, da je spremenila v »Napoleonove zvezde« one zvezde Oriona, ki tvorijo pas in meč mitičnega lovca. Ko so postali Nemci zopet prosti, je ta označba zopet izginila in danes le malokdo kaj ve o tem. A Nemci so med sedanjjo vojsko pozabili tudi na tako minljivost in nekateri prenapeteži so se spravili na pokrajino »čolna« in »severne krone« ter so predlagali, naj se imenuje »Bismarckovo ozvezdje«. Vendar je nazadnje zdrava pamet zmagala; rekli so, po učenjakih se lahko imenuje kaka zvezda, ne pa po politikih. Znanost je pač mednarodna in politika jo naj pusti pri miru. Sicer pa ni treba ne Napoleonu in ne Bis-

marcku, da bi si iskala nesmrtnosti v zvezdah.

s O čem se govori v Londonu. Po daljši dobi je zopet zapelo šest zvonov westminsterske opatiije, ki jih nazivljajo zmagoslavne zvonove. Imeli so zapeti že na dan podpisanega premirja, ali pokazalo se je, da so v tako slabem stanju, da je bilo nemogoče razmajati jih. Ti stari zvonovi, ki so zdaj v hitrici popravljeni, imajo velik zgodovinski pomen. Deloma so iz XV., deloma iz XVII. stoletja, in so zvonili z njimi le redkokdaj, pri posebnih priložnostih. Kakor poroča »Daily News«, imajo westminsterski zvonovi prekrasen, kakor malokateri zvonovi v združenih kraljestvih. Javnost upa, da s popravilom ne bo trpela stara slava zvonov in nestrpno čaka dne, ko bodo iznova zapeli in Londonu oznanili veliko zmago. — Braziljanski pomorščaki zbujaajo pozornost londonskega prebivalstva s svojo krasno uniformo. V kratkem se bodo vršile velike tekme med angleškimi in braziljanskimi pomorščaki. — V Londonu so se jeli jako zanimati za stradajoče dunajsko prebivalstvo, ki že »umira od lakote«. Akcija lorda Cavana v podporo Dunajčanom ima znaten uspeh. Londonski časnikarji pišejo za akcijo v svojih listih in angleške žene pridno pobirajo prispevke.

s Samoumor. Na Dunaju se je ustrelil lastnik konditorije nasproti Rajmondovemu gledališču Friderik Wally. Ko so ga našli mrtvega, so dobili na njegovi mizi vse njegove trgovske knjige in razne nujne tirjatve. V pismu na ženo je dejal, da raje umrje, kot bi doživel tako sramoto.

s Brilantna ovratnica v vrednosti 300.000 lir ukradena. Neka gospa je potovala iz Bologne v Milan in obedovala v postajni restavraciji. Poleg gospe je sedel mlad, elegantno napravljen gospod. Med obedom se je posrečilo »gigerlu«, da je omamila damo z nekim omotnim sredstvom. Nato je vzel torbico od gospe in se je odstranil. Ko je gospa prišla k sebi, je zapazila, da ji manjka torbica, v kateri je bila brilantna ovratnica v vrednosti 300 tisoč lir, druge dragocenosti v vrednosti 35 tisoč lir in 10 tisoč lir v gotovini. Polcija je prišla na sled juvelirju Malerba, ki je imel brilante v posesti, šla je k juvelirju, kot bi hotela kupiti dragocenosti in spoznala svoje brilante. Molerba je trdil, da je brilante kupil. Stvar je v teku.

s Vsega v izobilju. Vsled omejenega prometa začasa vojne se je v nekaterih državah nagomilila vsa sila blaga. Tako imajo v Avstraliji ogromne zaloge žita, ki so jih zmanjšale edinole miši. V Braziliji je nakopičene sila veliko kave, a na indijskih trgih čaja tobaka in sladkorja. Razen tega je Indija ogromno skladišče kavčuka, ki ga nam sedaj tako manjka. V Avstraliji so velike zaloge volne — katere ima preobilo nakopičene tudi Anglija. V Ameriki imajo ogromne zaloge bakra, ki so si ga pripravili za municijo, a ga niso več rabili. Obeta se nam torej zopet izobilje vsega, kakor hitro postanejo redne razmere.

s Dedščina bivšega cesarja Karla. Veliko pozornost je vzbudila aretacija advokata dr. Karla Avgusta Neuschäfer v

Trstu, ki je bil izpomnilek oporoke barona Reinalta. Baron Reinalt je bil zapustil svoje premoženje bivšemu avstrijskemu cesarju Karolu s pridržkom, da mora porabiti denar v dobrodejne svrhe. Po vpadu Italijanov v Trst pa se je doznanlo, da je advokat prodal iz palače pokojnega barona več Gobellinovih slik in vse pohištvo iz palače in je denar ohranil zase.

r Omnibus v zraku. Te dni je imel Rim letalsko senzacijo. Na severnem obzorju visoko nad albanskimi gorami se je prikazal iz sivih zimskih megel zrakoplov, ki je bil nenavadno orjaške velikosti. Ko je priplul nad mesto, je napravil nekaj smelih kolobarjev, nakar se je spustil na letališče Centocelle. Bil vam je to veliki dvokrovnik, ki je priplul iz Milana z deseterico potnikov. Letalo je najnovejši Capronijev tip in je podoben omnibusu. Preizkušnje aeroplana so napravili kakor potniki milanski časnikarji. Notranjost aeroplanova je povsem podobna salonskemu vagonu. Stoli so prevlečeni z baržurno in zofe so jako udobne. Skoz velika okna je odprt pogled na vse štiri strani sveta. Da je primerna temperatura v vozu, greje notranjost električna kurjava. Tudi z majhni mbufetom je voz opremljen. Z eno besedo, kdor se odloči in izroči svojo dušo milosti stroja in prirode, lahko potuje po zraku ravno tako udobno, kakor po železnici. Navadno letalo preleti progo iz Milana v Rim v poltretji uri, dočim je zračni omnibus rabil za to pot štiri ure in pol.

s Vojni sod. Grški častniki, ki so bili internirani v Görlitzu, bodo najbrže postavljeni pred vojni sod. Grški vojaki, ki so se vrnili domov, so izjavili, da se tristo častnikov ne misli več vrniti na Grško.

s Stara žena. V Londonu je umrla neka žena v starosti 121 let. V vojni se je nahajalo več nego petdeset njenih potomcev, od katerih jih je polovico poginilo.

s Čuden uspeh. Hery Barby, znani avtor knjige »O srbskih zmagah«, in neštivilnih člankov o Balkanu, o vzhodu, piše o krvavih dneh v Baku. Izmed strašnih podrobnosti meščanske vojne in boljševiskega terorja opisuje med drugim tudi smešno dogodbo o nekem starem »dvorniku«. Ta dvornik je dajal pisatelju hrane za alkohol, ker bi drugače kot »buržo« ne mogel priti do hrane. Ko je starec izpil častnikarju ves rum in konjak, mu ni preostalo drugega, kot da je poskusil z gorilnim spirito. Starec ga je radostno vzel in popil. Toda naenkrat je zmanjkalo alkohola. Glad je stiskal. Kaj je hotel storiti? Prišel mu je jodove tinkture. Starec mu je bil hvaležen in je popil tudi to ter mu je še raje prinašal jedi.

s Veliko zločinsko družbo so zgrabili na Dunaju. Pred nekaj dnevi so bili odnesli blagajno od »Vacuum Cil Compagnie« z velikimi vsotami denarja. Dozdaj se je posrečilo dobiti policiji samo 56.000 kron in dragocenosti v vrednosti 10.000 kron. Preiskavo nadaljujejo, da najdejo nadaljne krivce in dobijo še ostali plen. Glavno vlogo pri tem vlomu je igral neki uslužbenec dotičnega društva in neki šofer kakor tudi lastnica neke slaščičarne, ki je imela prodajalno v bližini omenjenega društva. Pri

nji so se shajali vsak dan vlomilci in se posvetovali ter delali načrt za vlom. Policija je zaprla prodajalno.

s Nov roman. Nov roman, ki ga je spisal Anatole France, »Mali Peter«, je postal prava senzacija dneva. V najkrajši dobi se ga je razprodalo nad 80.000 iztisov. Poleg tega romana vzbuja v Parizu že danes pozornost novi roman od Barbusseja »Na valovih«, ki pa izide že v nekaj dneh. »To bo knjiga o vojni in miru, družabni roman in roman ljubezni«, tako poročajo že danes. Iz tega sledi, da bo imel roman gotovo četrtilijona kupovalcev, kot roman »La foen«, ki je epopeja svetovne vojne in strašnega gorja v vsi svoji veličini.

s Z aeroplanom okoli sveta. Jules Verdrine, zmagovalec v zračnih tekmah Pariz-Madrid, namerava prepotovati pot okoli sveta v aeroplanu. V pogovoru s sodelavnikom lista »Echo de Paris« je dejal slavni letalec, da mu ne gre za športni poizkus, temveč on zasleduje domoljubne vojaške cilje, zakaj s svojim letalom hoče začrtati prihodnjo veliko zračno cesto. Vedrin kani dokazati, da letalo dandanes lahko preleti gore in morje pri 64 stopinjah mraza ali pri 60 stopinjah vročine in da ravno tako pristane na tečajih kakor na ravniku ali ekvatorju. Že za mladih let je sklenil, ko je bral Vernejeve romane, prepotovati pot okoli sveta v zraku. Tudi tekom zadnje vojske je mnogo razmišljal o tem načrtu s svojimi prijatelji Shermittom, Goadronom, Plonierjem in z drugimi izbornimi letalci. Ko je nedavno tega priletel v Parizu na hišno streho, je hotel s tem samo pozornost nase in na svojo namero obrniti. Da bo izvršil ta namen, je treba mnogo sredstev in listi lahko pospešujejo propagando za to, da bi Francoz prvi obletel svet.

s Bogatini. Na Angleškem se nahajajo velika bogastva samo v rokah nekaterih ljudi. 83 najbogatejših ljudi v državi ima skupne dohodke 310 milijonov kron letno, torej povprečno za vsakega štiri milijone kron. Najbogatejši je John Ellerman, ki je začel kot navaden kontorist. Zdaj ima 20 milijonov kron letnih dohodkov. Za njim pride ladjedelec Pirrie, dalje neki »časnikarski kralj«, dalje razni »čajni kralji«, »premogovni kralji«, »žganjarski kralj«, »diamantski kralj«, »zlati kralj« itd., itd. Kakšna imena! Danes smo pa v večjem naredili konec »modre« krvi fevdalnih veličanstev, kapitalistična veličanstva pa še čaka ista usoda. Zato se take boje toka iz Rusije. Kapitalizem nam narekuje danes vse.

s Kako se prežene lakota. Dnevno povelje št. 154 od 7. februarja — kot poroča »A. Z.« — od nadporočnika Schhrimpfa, je iznašlo posebno sredstvo proti lakoti: »V četrtem letu vojne samoposebi umerno, ne gre tako kot v prvem. To naj ima vsakdo pred očmi in naj bo pameten. Mi moramo vzdržati, četudi včasih kruli v želodec; pasovi naj se stisnejo. Dober vojak, pogumen fant ne toži in javka nikoli in je tudi s praznim želodcem vesel in pogumen. Kar je mogoče, to se stori za vas — sestradal ne bo nihče — in če gre par kilogramov telesne teže k vragu, tudi ne škoduje. Na ta način naj se moštvo izšola.« Klasično!

Kaj so vse patrijoti predlagali za potolažitev lakote, je res zanimivo, a sami so jedli pri polnih mizah.

s Lep Viljem Tell. V Pottsdanu se je bil zgodil lep slučaj, ko so igrali Viljema Tella. Vse je bilo natlačeno, vročina je postala neznosna. Med odmori so pridno krožile med poslušalci steklenice s pivom, s katerim so se hladili. Kaka 24letna gledalka se je bila ob tretji steklenici tako navdušila, da je tedaj, ko so zadonele z odra besede: »Skozi tole prazno ulico mora priti,« zgrabila za steklenico in udarila po glavi svojo sosedo s tako močjo, da se je ta pri priči zgrudila krvava na tla. Ta »klasična« gledalka je bila optem obsojena na dva meseca ječe.

s Pismene poroke ameriških vojakov. Kot poročajo listi, lahko sklenejo ameriški vojaki, ki so v Evropi zakon z onimi dekletimi, ki se nahajajo v Ameriki in sicer pismenim potom. Vsebinsa pisanja mora biti od dotične stranke podpisana poročna pogodba, ki se pošlje na pristojno oblast.

s Panika v kinu. V Zagrebu je bila nastala na čisto nedolžen način velika panika v Metropol-kinu. V orkestru je bila padla z glasovirja jedna sveča na tla, nakar je zaklical eden izmed gledalcev: »Ogenj!« dasiravno ni bilo nobene nevarnosti za požar. Naravno pa je, da je začela med gledalci nato velika panika in vrisk ter krik in vse občinstvo, ki ni vedelo nič zakaj gre, je navalilo proti izhodu. Ker pa niso prekinili predstave in je kino še vedno ostal v temi, je bila panika še večja. Vidi se, kako so ljudje pod vplivom trenutka in kako se lahko vsled ene nepremišljene besede lahko zgodi velika nesreča.

s Živež za Nemčijo. Pred nekaj dnevi so podpisali natančne pogoje glede dajatve živeža od entente za Nemčijo. Obljubili so 30.000 ton masti in slanine in velika obilica kondenziranega mleka iz Rotterdama. Plačala bo Nemčija v zlatu in starih devizah. Poleg tega bodo odposlali zavezniki 2000 ton pšenice in moke in 35.000 ton svinjske masti in slanine, če se bo dovoljno rešilo denarno vprašanje pogajanja. Tudi so zavezniki obljubili, da bodo podpirali Nemčijo s prehrano do prihodnje zime. — Kmalu bo v Nemčiji bolje kot pri nas!

s Cesarški avtopark v Berlinu bodo obnovili. V posesti cesarja je bilo trideset avtomobilov, od katerih ga je trinajst izmed njih spremljalo na begu na Nizozemsko. Skupno je še 14 avtomobilov in osebna razpolaga. Mnogo pa so jim pokradli. Osem strojev s 60—65 konjskimi močmi je izginilo že koj spočetka. Pet izmed njih so jih našli zopet koj; vzele so jih bile čete in jih delovna poškodovale. Treh pa še ne morejo najti.

s Samoumor učenjaka. Iz Mödlinga se poroča, da se je penzionirani kustos dunajske univerzitetne knjižnice in privatni učenjak dr. Karl Schalk ustrelil pred par dnevi. En dan poprej so mu bili pokopali njegovo ženo, s katero je živel skozi 46 let let v lepi edinosti in ljubezni, zato je storil to dejanje iz globoke žalosti za njo. —

s **Sum detomora.** Na Dunaju so našli v kleti neke hiše v ulici Landstrasse mrtvo navorjeno dete. Okrog vratu je imel zavezano vrstico, ki je bila močno zategnjena. Policija je dognala, da je otrokova mati v hiši stanujoča 31 letna kuharica Jozefina Mayerhofer. Porodila je že pred več časom in trdi, da je prišel otrok mrtev na svet. Izročili so jo sodišču.

s **Esperanto.** Po časopisih beremo tu in tam, da so se zopet začeli kurzi za Esperanto. Svoječasno je strašil kratko dobo trdi in nepraktični volapük; esperanto je preživel v teoriji daljšo dobo, a razširil se ni, kar je jasno, da se ideja skupnega svetovnega jezika ne more rešiti na ta način. Polastiti se bo treba živega jezika — francoščine ali angleščine, ki končno ni težji kot umetna mešanica esperanto ali podobnih jezikov, ki jih ne govorijo — nihče.

s **Jedilna lista.** »Arbeiter Zeitung« prijaša: Za oficirje: Predjed, juha, pečen petelin s priklado, testenine, sladoleđ, kava, pivo in vino. Feldpost 468, dne 17. avgusta 1918. — Vojaki pa: »Karlovo četno zelišče«, to je: Dörrgemüse ... če ni še nihče jedel, naj poskusi. — Najlepša pa je gotovo ta, da oni oficirji, ki so bili pogosto ostri in »štrama«, danes štulijo človekoljubje in se zgražajo nad tem, kar oni niso samo storili, ker so morali, ampak tudi, ker so hoteli.

Peter Klemen:

Moja pot.

Zapiski kurirja, ki je hodil prepočasi.

(Dalje.)

Od Koloseja smo šli mimo Konstantinovega in Titovega slavoloka na Palatin in od tam po Sveti poti (Via sacra) navzdol proti Foru. Cele groblje sklesanega kamenja, stoječi stebri podrlih svetišč, stopnice, ohranjeno pročelje svetišča Antonina in Famine, vse to zija iz dvatisočletne preteklosti nemo v gledalca.

Vidiš ribuno, kjer je govoril Ciceron, zdi se ti, da se njegov glas izgublja v hladnem vetriču, ki pruhaja s Palatina, zdi se ti, da zagovarja Milona, da udriha po Katilinu, pri tem pa se zbudiš iz svojih sanj, stopil si na gladko zbruseno mramornato ploščo in ti je spodrsnilo. Nič več te nekdane rimske veličine, nič več onega življenja na Foru, samo nemo kamenje se hoče pogovarjati s teboj, a moraš dalje, drugače ti poreko sopotniki, kako trava raste.

Tam zunaj v novem Rimu pa vrvenje ljudi in ropotanje vozov ter avtomobilov. Komaj ti je mogoče verjeti, da sta si dve časovno tako oddaljeni kulturi vendar krajevno tako blizu.

Voznika sta nas čakala pod Kapitolom in drčali smo proti kolodvoru Termini, Korošcu in Pasiču nasproti. Ni ju še bilo, ko smo dospeli tja. Vrtar je povedal, da ima vlak poldrugo uro zamude. Ni se nam ljubilo čakati, bilo je že krog poldneva in šli smo v Hôtel Flora (Via Veneto) kositi.

Prav prijeten hotel je to. Ne kaže sicer na zunaj nikakega razkošja, a znotraj

je urejen tako simpatično, da ga kar najtopleje priporočam vsem onim, ki se nameravajo po sklepu miru poročiti in hočejo premijavkati medene tedne v Italiji. Pa še nekaj, tudi drag ni ta »albergo«.

Dospевši tja smo našli doktorje Goba, Političa, Mušiča in Griviča že pri krožniku makaronov. Hvalili so jed in pijačo in res sem opazil, da imajo na mizi zelo simpatično italijansko znamko: Frascati.

Popoldne sem šel zopet k ravnatelju Ivanu gledat, kaj je z njegovim zdravjem. Našel sem ga v razgovoru z nekim slovenskim notarjem in politikarjem. Bil je dobre volje in name je napravil vtis, da je zdrav.

Vprašal sem ga, če so prišli Korošec, Pasič in Žerjav. A žalibog sem moral izvedeti, da sta Pasič in Čingrija res prišla, Korošca in Žerjava pa ni, ker sta potovala preko Gornje Italije domov.

Torej tako! Poslan sem bil h Korošču s takimi in enakimi naročili, živel sem cel čas svojega odisejskega potovanja v nadi, da ga najdem, če ne tu, pa tam, če ne v Ženevi v hotelu »Beau rivage«, pa v Parizu v hotelu »Madison«. Sedaj sem pa spoznal, da moj voz teče prepočasi, da nisem rojen za kurirja, ker se spotaknem ob vsaki vojašnici in se ustavim v vsaki garniziji. Spoznal sem, da sem cilj svoje poti že zamudil, kratkomalo, da sem kurir, ki je hodil prepočasi.

Vprašal sem gospoda ravnatelja Ivana, kaj namerava storiti. Odgovoril mi je, da je naša misija pravzaprav že opravila svoj posel, ker ne najde več Korošca in Žerjava v tujini in je radi tega najbolje, da se vrne zopet domov.

Na moje vprašanje, če odide tudi on, je odgovoril, da mu ne kaže drugače in da se odpelje z drugimi komisijonarji še isti večer v Brindisi, od tam pa čez Dubrovnik domov.

Želel sem izvedeti še to, kaj naj napravim jaz. Pa mi reče, naj grem po najkrajši poti, to je čez Benetke, v domovino.

Nič nisem rekel, a pogrelo me je do ušes, človek si lahko tudi molče marsikaj misli. Izvedeli smo bili že prejšnji dan na srbski legaciji, da je pet naših sopotnikov, ki so do Trsta potovali z gospodom Ivanom, v Benetkah interniranih, ker so telegrafirali srbskemu poslaniku-ministru Antonijeviču za intervencijo. A zdaj naj bi se dal še jaz zapreti, potem ko sem imel že angleške in francoske vojašnice za seboj in so me spremljali že karabinijerji.

Kratkomalo gospod Ivan mi ni dal prijetnega nasveta.

Šel sem v Kvarinal po Rudeta, da se pogovorim z njim, a nisem ga našel, dasi je bil čas za odhod vedno bliže in bliže.

Prišedši nazaj v Grand-Hôtel, sem našel v vestibulu mnogo gospode. Bili so gg. Pasič, dr. Ivan L., ravnatelj Ivan, Červiček in nekaj drugih. V skupinah so stali in sedeli ter »razgovarali«. Potem, ko me je ravnatelj Ivan predstavil še nepoznanim, je prišel pogovor tudi na odhod. Vlak je imel oditi proti Brindisiju ob osmih zvečer, naš razgovor pa se je vršil ravno okrog šeste ure, in časa za nepotrebno izgubljanje besedi ni bilo več dosti.

Rezultat pogovora je bil po sklepu večine ta, da smo svojo misijo že opravili (?)

in se večina njenih članov lahko vrne domov. Eden izmed politiko-finančnikov pa naj bi vendar šel dalje v Pariz, da dobi natančnih informacij pri Jugoslovanskem odboru, in za to nalogo so določili doktorja Ivana L., mene pa so imenovali za njegovega pribočnika, tolmača in potnega spremljevalca, češ, ker govorim francosko in sem se že v prejšnjih časih mudil na Francoskem.

Prav odahnil sem se, saj mi še vedno niso bili šli iz spomina beneški interniranci, v Brindisi pa me ni nihče vabil, in zato se mi je zdelo, da ne spadamo v njih družbo, ker boginjama Politiki in Financi še nikdar nisem služil. Res, nikoli se nisem mazal s politiko, s Finanço pa le tedaj, če so mi eksekutorji zarubili zimsko suknjo, ker nisem plačal davkov o pravem času.

Upam, da to skrivnost lahko zaupam svojim spoštovanim čitateljem, saj eksekutorji so v tem vršili le svojo dolžnost, ker je jaz nisem vršil. V stari Avstriji sem davke zelo nerad plačeval, morda v Jugoslaviji krenem na boljšo pot, če bodo dohodki boljši. Zaupam pa to tudi zaradi tega, ker slavna Financa ne izprašuje, če si samskega ali oženjenega stanu, če si klerikalec ali liberallec, še celo tega ne želi vedeti, kolikokrat si bil srečno oziroma nesrečno zaljubljen.

(Dalje.)

Aprovizacija.

a Iz seje mestnega aprovizačnega odseka z dne 14. svečana je opročati: Slovenija bi imela dobiti z Reke 100 vagonov moke. Prišlo je pa v Ljubljano le 30 vagonov, dočim je bilo ostalih 70 vagonov odpeljanih v Zemun. Ljubljana je sedaj v največji stiski glede moke in to tembolj, ker tudi koruzne moke ni. Vse aprovizačne zaloge zadostujejo komaj za teden dni in če ne pride takoj izdatna pomoč je mesto čez osem dni brez kruha in moke. — Aprovizačni odsek naproša gospoda župana, da opozori belgrajsko vladu na veliko nevarnost, ki grozi preskrbi Ljubljane s kruhom in moko in zahteva nujno od pomoč. Obenem je prositi za intervencijo ministra dr. Kramerja in ravnatelja Jovana. — Delavcem v mestni pekarni se primerno zviša plače. — Vse polno prekupcev iz Gradca in drugih krajev Nemške Avstrije hodi na ljubljanski trg, kjer preplačujejo blago in ga potem ulihotaplajo iz območja vlade SHS. Protij dražljcem in tihotapcem se najstrožje nastopi.

a Stranke, ki dobivajo meso pri Marčanu, se imajo zglasiti v aprovizačnem uradu na Poljanski cesti št. 13, I. nadstr., kjer dobijo nove izkaznice za meso. Določa se tale red: v torek, dne 18. t. m. stranke z začetnimi črkami A—L in v sredo, dne 19. t. m. s črkami M—Ž. Prinesiti je s seboj: 1. staro izkaznico za meso, 2. rumeno ali zeleno legitimacijo za živila. 3. železničarji nakupne knjižice, oziroma potrdila o številu oseb in 4. kdor jo ima, izkaznico ubožne akcije. Uradne ure so: od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. Stare izkaznice za meso so neveljavne, kakor hitro dobe stranke nove izkaznice.

Sovražnika.

Novela. — Spisal Anton Čehov.

Nekega temnega večera v septembru proti deseti uri zvečer je umrl podeželjskemu zdravniku Kirilovu njegov edini sin, šestletni Andrej za davico.

Ko se je doktorjeva žena zgrudila pred posteljo mrtvega otroka in se jih je polastil prvi popad obupa, je rezko zapel zvonec v predsobi.

Da bi se jih ne nalezla davica, je bila že jutraj istega dne odpravljena služinčad iz hiše. Kirilov je šel, kot je tam stal, brez jopiča, z odpetim telovnikom, ne da bi si obrisal obraz in posušil od karbola mokre roke, odprti vrata. V predsobi je bilo temno, in od človeka, ki je vstopil, je bilo videti samo, da je srednje velik in da ima velik ter nenavadno bled obraz. Jako bled je bil, da se je zdelo, kot bi bilo ob prikazni tega obraza v predsobi svetleje.

»Ali je zdravnik doma?« je vprašal ta, ko je vstopil naglo.

»Doma sem,« je odgovoril doktor. »Čes aželite?«

»Ah, vi ste tedaj? To me zelo veseli!« je dejal tujec in skušal zgrabiti doktorjevo roko v temi; dobil jo je in stisnil z obema rokama. »Jaz sem zelo... zelo vesel! Morda dva sva znanca... Moje ime je Abogin. Imel sem čast, da sem vas videl v poletju pri Gunčevu. Zelo sem vesel, da sem vas dobil doma... Za božjo voljo vas prosim, ne odbijte mi prošnje, pojdite tedaj z menoj. Moja žena je resno zbolela... Voz je pripravljen...«

Iz glasu in kretenj došleca je bilo spoznati, da se nahaja v zelo razburjenem stanju. Kot eden po požaru ali po steklem psu preplašen človek, je komaj lovil sapo, govoril je naglo, s trepetajočim glasom in nekaj zelo pristranskega, otroško plahega je bilo v njegovih besedah. Kot vsi preplašeni je govoril v kratkih, pretrganih stavkih, z mnogimi nepotrebnimi besedami, ki niso spadale k stvari.

»Bal sem se, da vas ne bom dobil doma,« je nadaljeval svoj govor. »Ko sem se vozil k vam, sem si izmučil dušo... Oblecite se in peljite se z menoj, za božjo voljo... To se je zgodilo tako... Obiskal me je Zapčinski, Aleksander Semjonovič, ki ga vi poznate... Govorili smo nekoliko... Začeli smo piti čaj; kar naenkrat zakriči moja žena, stisne roke na prsi in se zgrudi na naslonjalo stola. Mi smo jo mesli v posteljo in... Zmočil sem ji s salmijakovim cvetom senci, pokropil sem jo z vodo... Ona pa je ležala kot mrtva... Dojmi se, da je... Pojdite z mano... Tudi njen oče je umrl nagle smrti...«

Kirilov je poslušal in molčal, kot bi ne razumel ruščine.

Ko je Abogin omenil še enkrat očeta svoje žene in ga je zgrabil za roko, je potresel doktor z glavo in dejal ter pri tem izgovoril slednjo besedo nemarno in zagleglo:

»Onrostite... ne morem iti z doma... Pred kakimi ipetimi minutami mi je... mi je umrl moj edini sin...«

»Ali je mogoče?« je zašepetal Abogin in prestopil korak nazaj. »Moj Bog, v kako

nesrečni uri sem prišel k vam. To je res nesrečen dan... To je čudovito! Kakšno naključje... in ravno danes, kot nalašč!«

Abogin je prijel za kljuko in zamišljeno klonil glavo. Omahoval je in ni vedel, kaj naj stori; ali naj odide, ali naj še prosi doktorja.

»Poslušajte,« je dejal bridko in prijel Kirilova za roko. Razumem vaš položaj! Sramujem se, da moram ravno v takem času obračati vašo pozornost name... Toda, kaj naj storim? Pomislite sami, na koga pa naj se obrnem? Razen vas ni tu nobenega drugega zdravnika. Pridite, za božjo voljo! Ne prosim vas radi sebe... nisem jaz bolan...«

Molk je zavladal. Kirilov je obrnil Aboginu hrbet, stal nekaj trenutkov tiho, nato je korakal v sobo. Sodeč po tem, kako negotovo in mehanično je stopal, s kako pozornostjo je uravnal popir na gorci svetilki in se je zagledal v debelo, odprto knjigo na mizi, ni imel ta hip nobenih posebnih želja ne namenov, ni mislil na nikogar in se gotovo ni spominjal več, da stoji tuj mož v predsobi njegovega stanovanja in čaka. Polmrak in tihoča v sobi sta samo povečala njegovo omamo. Ko je šel iz sobe v svojo delavnico, je dvignil desno nogo višje, nego je bilo potrebno, tipal je z rokama po rožancih vrat in v celi njegovi postavi se je kazalo začudenje, kot da je stopil v tujo hišo, ali kot da se je prvič v svojem življenju opijanal in kot bi se z začudenjem udajal temu novemu čuvstvu. Čez steno nad stojalom za knjige se je naslikal svetel svetloben trak. Z vonjem po karbolu in etru je prihajala svetloba skozi polodprta vrata, ki so držala v spalnico. Doktor se je spustil v stol ob vratih; kot v sanjah je opazoval za trenutek svoje obsvetljene knjige. Nato se je dvignil in šel v spalnico.

V spalnici je vladala smrtna tišina. Vse do najtanjše malenkosti je govorilo o nedavno doživljenem viharju, o trudnosti, in se je počivalo. Luč, ki je stala na mizici, obdana od kozarcev, škatel in steklenic, je razširjala živo svetlobo v sobi. Na postelji blizu okna je ležal deček z odprtimi očmi in začudenjem na obrazu. Ni se zganil, njegove odprte oči pa so se zdele temnejše in temnejše, in kot da lezejo v lobanjo. Mati, ki je imela roke na njem in obraz, zakopan v blazino, je klečala ob postelji. Ko deček se tudi ona ni zganila, toda mnogo več življenja je bilo v valovitih oblikah njenega telesa in v njenih rokah. Z vsem njenim bitjem, močjo in bolestjo se je bila vrgla k postelji. Posteljna odeja, cunje, umivalna skleda, posoda za vodo na tleh, razmetani čopiči in žlice, bela steklenica z apneno vodo, celo prenasičen, težek zrak — vse je bilo mrtvo in se je zdelo pogreznjeno v mir.

Doktor je postal ob ženi, dal roke v hlačne žepe in s sklonjeno glavo gledal na mrtvega sina. Doktorjev obraz je dobil izraz ravnodušnosti; samo po svetlih kapljicah v njegovi bradi je jasno, da je jokal pred kratkem.

Tiste neizrečene groze, ki je v mislih vedno, kadar se govori o mrličih, ni bilo v ti sobi. V obči okamenelosti, v držanju matere, v doktorjevem ravnodušnem izrazu obraza je ležalo nekaj privlačnega, ganljivega, ona komaj razumljiva lepota človeške bolesti, ki je ni mogoče tako lahko razumeti, ne opisati, ki bi jo mogla podati samo glasba. Ta lepota je bila tudi v mračnem molku; Kirilov in njegova žena sta molčala, nista jokala, poleg bolesti za sinovo izgubo sta razumela tudi tragiko njunega položaja: kot je prešla njuna mladost, tako izginja zdaj tudi pravica, imeti otroke. Doktor je 44 let star, že siv in je podoben starcu; njegova uvela in bolna žena ima 35 let, Andrej ni bil samo njun edini, ampak tudi njun zadnji sin. V nasprotju s svojo ženo je čutil doktor v slučajih žalosti potrebo, da se giblje. Ko je stal kakih pet minut poleg svoje žene, je šel, dvigaje desno nogo visoko, iz spalnice v malo sobico, v kateri je zavzemala velika zofa polovico prostora; od tu je šel v kuhinjo. Ko je šel mimo ognjišča in kuharične postelje, se je vpognil in stopil skozi mala vrata zopet v predsobo. Tu je zagledal znova bled obraz tujca.

»Končno!« je dejal Abogin in zgrabil za kljuko. »Prosim, peljiva se!«

Doktor je strepetal, pogledal ga je in se domislil vsega...

»Poslušajte me. Že sem vam dejal, da se ne morem peljati z vami!« je dejal naglo. »To je čudovito!«

»Gospod doktor, jaz nisem hlod, in razumem vaš položaj popolnoma... jaz razumem vaše občutje!« je dejal Abogin s prosečim glasom. »Toda jaz ne prosim zame... Moja žena umira! Ko bi bili slišali njen glas, videli njen obraz, bi me razumeli in izpolnili mojo željo! Moj Bog! Mislim sem, da se greste obleči. Doktor, čas je drag! Peljite se z mano, prosim vas!«

»Nemogoče je, da bi se peljal z vami!« je dejal Kirilov zateglo in stopil v sobo.

Abogin mu je sledil in ga zgrabil za rokav. »Težka žalost vas je zadela, to razumem, toda jaz ne zahtevam od vas, da greste zdraviti zobe ali kaj drugega, ampak za človeško življenje gre!« je prosil dalje kot berač. »Življenje je nad vsako človeško boleščjo. Prosim vas za pogum junaka, za junaško dejanje! V imenu človekoljubja!«

»Človekoljubje ima kot slednja stvar dve strani,« je dejal Kirilov razdražen. V znamenju istega človekoljubja vas prosim, da me pustite na miru. In, za Boga, kako čudovito je to! Komaj se držim na nogah, vi pa strašite s človekoljubjem. Trenotno nisem zmožen za nobeno stvar... za nič na svetu ne grem z vami, in kako naj pustim ženo samo?! Ne, ne!...«

Kirilov je napravil zanikujoče znamenje z roko in stopil za korak nazaj.

(Dalje.)

Širite „Večerni list“

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cenčič.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.